

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
ТА КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

ОБЛІКОВА КАРТКА
об'єкта культурної спадщини

Курган «Куценкова могила» (найменування об'єкта)
--

Вид	Тип	Категорія пам'ятки
Археологічний	Споруда	На державний облік не взято

1. Дата утворення об'єкта:

Енеоліт – бронзовий вік, III — II тис. до н. е.

2. Місцезнаходження об'єкта

Великокручанська сільська рада, Пирятинський район, Полтавська область, за 1,05 км на південний схід від села та в 1,82 км на південний схід (азимут 321°) від приміщення Великокручанської сільської ради, за 1,2 км на захід від околиці с. Повстин, безпосередньо зліва (зі східного боку) від шосе М-03 «Київ – Харків – Довжанський».

Географічні координати умовного центру об'єкту:

<i>Координати умовних центрів насипів, градуси, мінуты, секунди (datum WGS 84)</i>	
<i>N</i>	<i>O</i>
49°40'27,518"	33°50'48,953"

Під'їзд з м. Полтави — по шосе М-03 «Київ – Харків – Довжанський» безпосередньо до кургану, далі — пішим ходом по стежці у східний бік — 30 м.

3. Охоронний номер пам'ятки

Охоронний номер не присвоєно.

4. Дати і номери рішень, відповідно до яких об'єкт узятий на державний облік та визначено категорію пам'ятки

На державний облік не взято.

5. Функціональне використання:

Сучасне використання	Первісне призначення	Інші (протягом часу існування об'єкта)
Задернований насип.	Насип над похованнями.	Тригопункт XIX – XX ст.

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	Курган знаходиться за 1,05 км від південно-західної околиці села та меж житлової забудови, на пануючому над околom підвищенні плато правого корінного берега р. Удай (притока р. Сула) з абсолютною висотою 118,3 м, неподалік вододілу з р. Сліпородом, поряд з автошляхом М-03 «Київ – Харків – Довжанський».
Характеристика об'єкта	Найбільший курган округи займає центральне положення у складі значного «розсіяного» скупчення насипів вододілу –

	стародавнього курганного могильника. Його висота – 7,4 м, діаметр – 48 х 62 м. Це округлий у плані насип напівкулястої, дещо «приземкуватої» у перетині форми, поли якого оборюються. Курган задернований, з боку піл та схилів насип поріс деревами і чагарниками, що утримують від осування підрізани бульдозером у 1970-ті рр. краї. Зі східного боку пошкоджений давнім заплелим розкопом, розміром близько 3,5 × 7,5 м, сучасна глибина якого досягає 4 м від рівня вершини. Західніше на сплюсненні вершини знаходився геодезичний пункт тріангуляції з абсолютною відміткою «125,7 м». 2007 р. тріангуляційний знак демонтовано, від чого в масиві насипу край вершини залишилася яма розміром 2 × 2 × 2 м. Насип місцями побитий норами землерийних ссавців. Схили мають крутизну 17 – 25° і вкриті степовою рослинністю. Загальна площа вимежуваної ділянки, зайнятої насипом, що знаходиться посеред паю гр. Форс Л.П., становить 0,23 га. Відомості про курган містяться в анкетуванні Центрального статистичного комітету 1873 р. Насип оглядалися визначним українським археологом, професором В.Б. Антоновичем 1889 р., В.Г. Ляскоронським наприкінці 1890-х і 1907 рр., рядом сучасних дослідників. 1889 р. його спробував розкопати В.Б. Антонович. У масиві він виявив «скорчений кістяк» людини, всипаний вохрою, а поряд знайшов вістря стріли з кременю. Це поховання відноситься до кола старожитностей носіїв ямної культури доби раннього бронзового віку (кін. III – поч. II тис. до н. е.). Курган належить до числа найбільших і найкраще збережених поховальних споруд північно-західної частини Полтавщини та зберігає сліди розкопок фундатора Київської археологічної школи В.Б. Антоновича, залишки реліктової рослинності степової ділянки вододілу Удаю і Сліпороду Це — одна з найвиразніших ландшафтних домінант та визначний об'єкт історичного ландшафту Полтавщини.
Наявність творів мистецтва	Твори мистецтва на кургані відсутні.

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

--

8. Ступінь схоронності об'єкта:

Добрий, задовільний, незадовільний, аварійний	Стан збереження кургану добрий, з частковим пошкодженням вершини внаслідок руйнування пункту тріангуляції у 1990-х рр. Збереглися порослі чагарниками рештки розкопу професора В.Б. Антоновича 1889 р. Акт обстеження технічного стану — № 15 від 10 грудня 2013 р.
--	---

9. Наявність науково-дослідної і науково-проектної документації на об'єкт:

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Наукові звіти	1988-1989	Мельникова І.С., Ткаченко О.М. (Полтавський краєзнавчий музей)	Науковий архів Інституту археології НАН України (м. Київ), фонд експ., 1988/137; 1989/231; Науковий архів Центру охорони та до-

			сліджень пам'яток археології управл. Культури Полтав. ОДА, ф. е., спр. 20; 25.
Науковий звіт	2007	Головко І.В. (Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА)	Науковий архів Інституту археології НАН України (м. Київ), фонд експ., 2007/158; Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології управл. Культури Полтав. ОДА, ф. е., спр. 480.
Проект землеустрою щодо розмежування земель державної та комунальної власності за межами населених пунктів на території Великокручанської сільської ради Пирятинського р-ну Полтавської обл.	2011	Полтавський НДП інститут землеустрою	Архів Великокручанської сільської ради Пирятинського р-ну Полтавської обл. – Земельн. впорядк. – 2011. – 38 арк., плани.
Матеріали інвентаризації	2013	Головко І.В., Супруненко О.Б., (Центр охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської ОДА)	Науковий архів Центру охорони та досліджень пам'яток археології управл. культури Полтав. ОДА, фонд пам'яткоохор. робіт, спр. 92.

10. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	Виявлена в ході досліджень кургану знахідка наконечника стріли з кременю надійшла на поч. XX ст. до колекції сучасного Національного музею історії України (м. Київ).
Картографічні матеріали	Ряд XXIV. Лист 23-11. — Военно-топографическая карта Полтавской губернии. — Масштаб 3 вер. в дюйме. Губ. Полтавской. Исправл. по рекогносц. 1869 г. // Военно-топографическая карта Полтавской губернии. Масштаб 3 вер. в дюйме: [Карты]. — СПб. : Военно-топографическое Депо, 1863-1878. — 1 атл. ([24] разв. л., [1] сб. л.). — Л. XXIII-11. М-36-66. — Пирятин. — М 1:100 000. Украина. Полтавская обл. Сост. местности на 1989 г. — Главный штаб. — Изд. 1990 г.
Архівні матеріали	Мельникова И.С. Отчет об археологических разведках 1988 г. в Лохвицком, Пирятинском и Чернухинском районах Полтавской области / Мельникова И.С.; ПКМ // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — 1988/137; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 20. — Арк. 56. Мельникова И.С., Ткаченко А.М. Отчёт о разведках 1989 года на территории Полтавской области/ Мельникова И.С., Ткаченко А.Н.; ПКМ // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — 1989/213; НА ЦОДПА. — Ф. е. — Спр. 25. — Арк. 40-41. Головко І.В. Звіт про археологічні розвідки 2007 року в Пирятинському районі Полтавської області : (Матеріали до археологічної частини «Зводу пам'яток історії та культури» Полтавської області) / Головко І.В.; ЦОДПА // НА ІА НАНУ. — Ф. е. — 2007/158; НА ЦОДПА. — Ф. е.— Спр. 480. — Арк. 37-39.

Бібліографічні матеріали	Антонович В.Б. [Письмо к И.А.Зарецкому. – 22 янв. 1893 г.] / В.Б. Антонович // Охорона та дослідження пам'яток археології Полтавщини : Третій обл. наук.-практ. семінар : ТД / ПКМ; Полт. обл. орг. УТОПІК; Луб. КМ; [ред. кол. : Г.П. Білоус, І.М. Кулатова, О.Б. Супруненко та ін.]. – Полтава : Вид-во «Полтава», 1990. – С. 32-35. Ляскоронский В.Г. Городища, курганы, майданы и Змиевые валы в области Днепровского Левобережья / В.Г. Ляскоронского // Тр. XIV АС / МАО. – М., 1911. – Т. III. – С. 60. Падалка Л.В. Прошлое Полтавской территории и ее заселение : Исследование и м-лы / Л.В. Падалка; ПУАК. – Полтава : тип. Тов-ва Печатного Дела, 1914. – С. 163. Макаренко Н. Городища и курганы Полтавской губернии : (Сборник топографических сведений) / Николай Макаренко; ПУАК. – Полтава : Тип. Тов-ва Печатного Дела, 1917. – С. 85. Сидоренко Г.О. Довідник з археології України. Полтавська область / Г.О. Сидоренко, Є.В. Махно, Д.Я. Телегін; Ін-т археол. НАН України; УТОПІК. – К. : Наукова думка, 1982. – С. 78. Мельникова І.С. Деякі підсумки підготовки археологічної частини «Зводу пам'яток історії та культури Полтавської області» / Мельникова І.С. // Археол. зб. Полтав. краєзн музею : зб. наук. пр. / ПКМ; [ред. кол. : Кулатова І.М., Супрун Т.Ю., Супруненко О.Б. (відп. ред.)]. – Полтава, 1992. – Вип. 1. – С. 136-137. Супруненко О.Б. Археологічні дослідження В.Б. Антоновича на Полтавщині / О.Б. Супруненко // Академія пам'яті професора Володимира Антоновича (16-18 березня 1993 р., м. Київ) : Доп. та м-ли / Ін-т укр. археогр. АН України. – К., 1994. – С. 253-254. Супруненко О.Б. Археологія в діяльності першого приватного музею України : (Лубенський музей К. М. Скаржинської) / Супруненко О.Б.; НАН України, Ін-т археол.; ЦОДПА; [наук. і відп. ред. П.П. Толочко]. – К. – Полтава : Археологія, 2000. – С. 237. Головко І.В. Нова пам'ятка ямного часу в басейні р. Удай / Головко І.В. // Археол. літопис Лівобер. України. – Полтава : Археологія, 2003. – № 2/2002 – 1/2003 (12-13). – С. 95. Головко І.В. Старожитності Свічиного краю: (матеріали розвідок 2008 р. біля с. Велика Круча на Пирятинщині) / Головко І. В. // Археол. літопис Лівобер. України. – Полтава: Археологія, 2008. – № 1-2 (23-24). – С. 94-97. – Рис. 1.
---------------------------------	--

11. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
<i>Графічні матеріали</i>			
1. Курган «Куценкова могила». Місце розташування на карті області. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.	1	2013	Коверко А.В.
2. Курган «Куценкова могила». Карта місця розташування. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл. (основа: Главный штаб. — Пирятин. — М-36-66. — М 1: 100 000. — М., 1990).	1	2013	Супруненко О.Б.

3. Курган «Куценкова могила». Генеральний план з розроблюваною охоронною зоною споруди. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.	1	2013	Коверко А.В., Супруненко О.Б.
<i>Фотофіксація</i>			
4. Курган «Куценкова могила». Космічний фотознімок. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл. Програма «Google Earth».		2013	Шерстюк В.В.
5. Курган «Куценкова могила». Загальний вигляд. З півдня. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.	1	2013	Супруненко О.Б.
6. Курган «Куценкова могила». Вигляд зі сходу. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.	1	2013	Головко І.В.
7. Курган «Куценкова могила». Рештки розкопу В.Б. Антоновича 1889 р. З південного заходу. Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.	1	2013	Супруненко О.Б.

Облікову картку склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний науковий співробітник Центру охорони та досліджень пам'яток археології управління культури Полтавської облдержадміністрації, заслужений працівник культури України	кандидат історичних наук, старший науковий співробітник	О.Б. Супруненко		30.12.2013

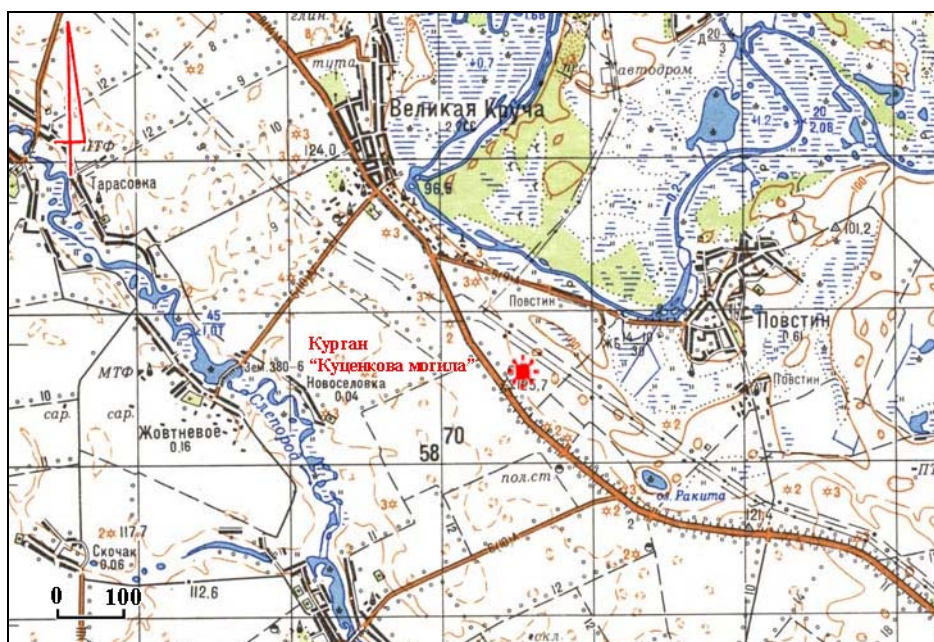
Керівник органу охорони культурної спадщини —
Начальник управління культури Полтавської облдержадміністрації
Г.І. Фасій

 (ініціали, прізвище, підпис, печатка)

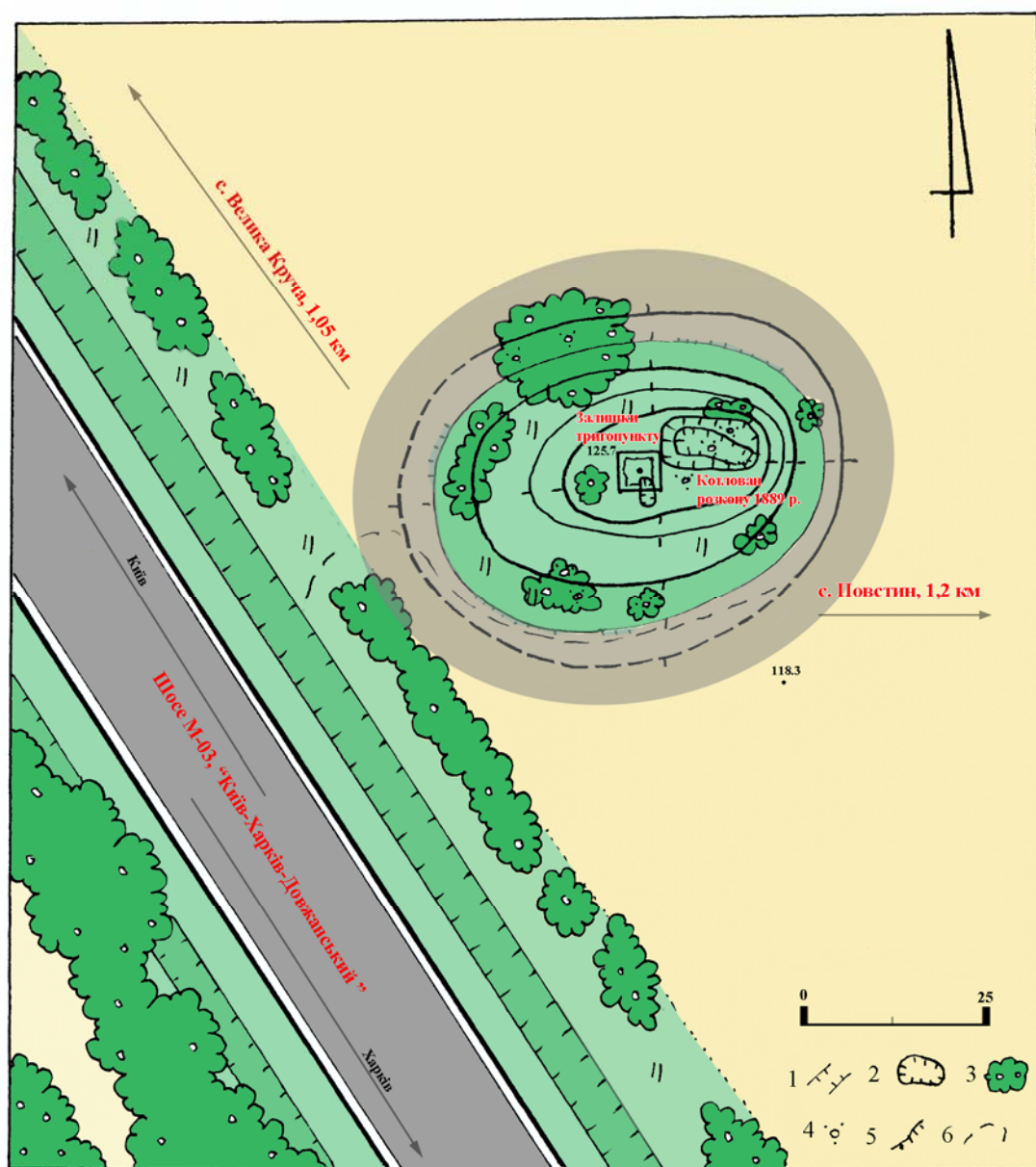
Ілюстрації

1. Курган «Куценкова могила». Місце розташування на карті області.
Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.

2. Курган «Куценкова могила». Карта місця розташування.
Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.
(основа: Главный штаб. — Пирятин. — М-36-66. — М 1: 100 000. — М., 1990).
Укл. О.Б. Супруненко, 2013 р.

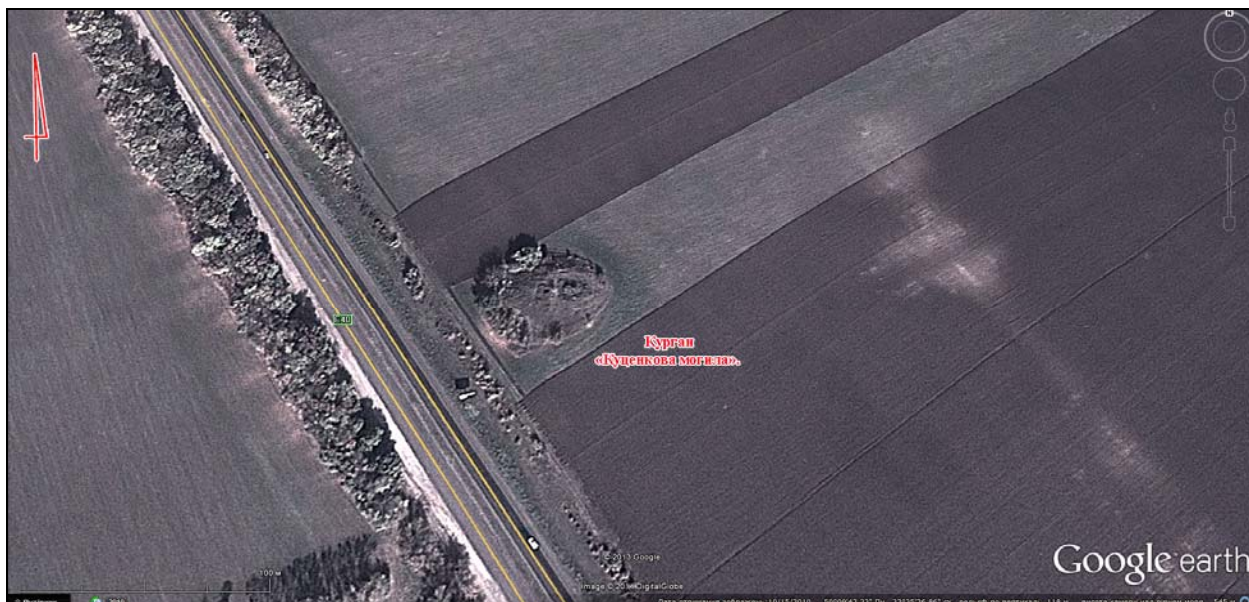
3. Курган «Куценкова могила». Генеральний план з розроблюваною охоронною зоною споруди.

Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.

Умовні позначення: 1 – кювети шосе; 2 – заглибини в насипу; 3 – дерева; 4 – кущі;
5 – обриви; 6 – стежка.

Сірим кольором навколо кургану позначена проектована охоронна зона споруди.

Авт. О.Б. Супруненко, А.В. Коверко, 2013 р.

4. Курган «Куценкова могила». Космічний фотознімок.
Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.
Програма «Google Earth».

5. Курган «Куценкова могила». Загальний вигляд. З півдня.
Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.
Фото О.Б. Супруненка, 2013 р.

6. Курган «Куценкова могила». Вигляд зі сходу.
Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.
Фото І.В. Головка, 2013 р.

7. Курган «Куценкова могила». Рештки розкопу В.Б. Антоновича 1889 р.
З південного заходу. Фото О.Б. Супруненка, 2013 р.
Велика Круча, с., Великокручанська сільська рада, Пирятинський р-н, Полтавська обл.